

POROČILA

DESETNICA ZA LETO 2007

Desetnica je nagrada za otroško in mladinsko književnost, ki jo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev za uveljavljanje izvirnega otroškega in mladinskega leposlovja znotraj Društva slovenskih pisateljev kakor tudi v širši javnosti.

Nagrada je namenjena širšemu priznavanju ter uveljavljanju otroške oziroma mladinske literature v stanovski organizaciji, literarnokritični stroki in javnosti. Izvirna otroška in mladinska literatura je že dolga desetletja na visoki ravni ter sodi med najbolj brano domače leposlovje. Obenem pomeni temelj oblikovanja bralnih navad in ljubezni do branja. Potreba po stanovski nagradi je povsem razumljiva, saj pomeni enega osnovnih korakov pri dokončnem izenačevanju statusa mladinske literature z nemladinsko, tako znotraj Društva slovenskih pisateljev kot tudi v širši javnosti.

Nagrado **desetnica** za najboljše otroško in mladinsko delo v poeziji ali prozi Društvo slovenskih pisateljev podeljuje vsako leto v mesecu maju za obdobje zadnjih treh let izključno članom Društva slovenskih pisateljev, ki ustvarjajo v slovenskem jeziku. Nagrado podeli na podlagi izbora, ki ga pripravi strokovnjak za mladinsko književnost, o izboru pa pozneje samostojno odloča pet- do sedemčlanska žirija v sestavi mladinskih in nemladinskih avtorjev, ki so izključno člani Društva slovenskih pisateljev. Nihče od članov taiste žirije hkrati s svojim delom ne more sodelovati v izboru ali se potegovati za nagrado. Za nagrado se smejo potegovati izključno člani Društva slovenskih pisateljev.

Nagrado v vrednosti 2.086 evrov prispeva pokrovitelj Prešernova družba iz Ljubljane.

Nagrada **desetnica** je bila letos podeljena četrtič.

O desetih finalistih in zmagovalcu/zmagovalki je odločala žirija v sestavi naslednjih članic in članov Društva slovenskih pisateljev: Polona Glavan, Jože Hudeček, Slavko Pregl, Dušan Šarotar in Lenart Zajc.

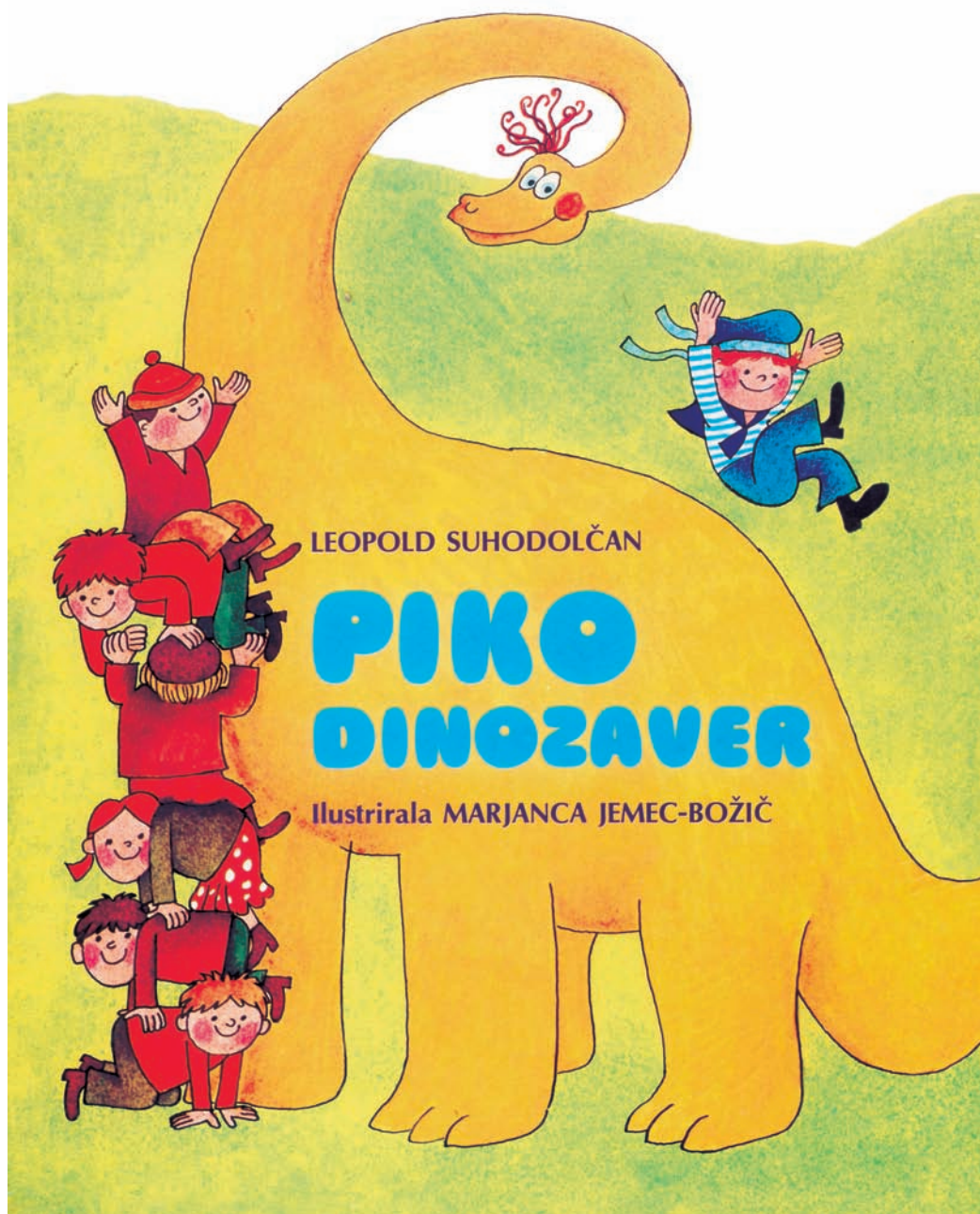
Pri izboru jim je svetovala zunanja sodelavka, strokovnjakinja za mladinsko književnost dr. Dragica Haramija, ki je žiriji podala naslednje poročilo:

Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani, enota Pionirska knjižnica, je na pobudo Društva slovenskih pisateljev podala sezname mladinskih knjig, ki so izšle med 1. 1. 2004 in 31. 12. 2006. Sezname sem prejela 16. 1. 2007. Hkrati je Društvo slovenskih pisateljev posredovalo seznam svojih članov, le-teh je bilo na navedeni datum 309 in en častni član.

Na seznamih je bilo naslednje število enot:

- za leto 2004 je bilo 182 enot gradiva, pravilniku o nagradi ustreza 23 enot,
- za leto 2005 je bilo 254 enot gradiva, pravilniku o nagradi ustreza 29 enot.
- za leto 2006 je bilo 145 enot gradiva, pravilniku o nagradi ustreza 27 enot.

Najprej sem izločila knjige tistih avtorjev, ki niso člani društva. Pri članih društva so bili izločeni ponatisi knjig in izdaje njihovih knjig v tujih jezikih. Izločeno je bilo tudi tisto gradivo članov društva, ki ne sodi med leposlovje (infor-

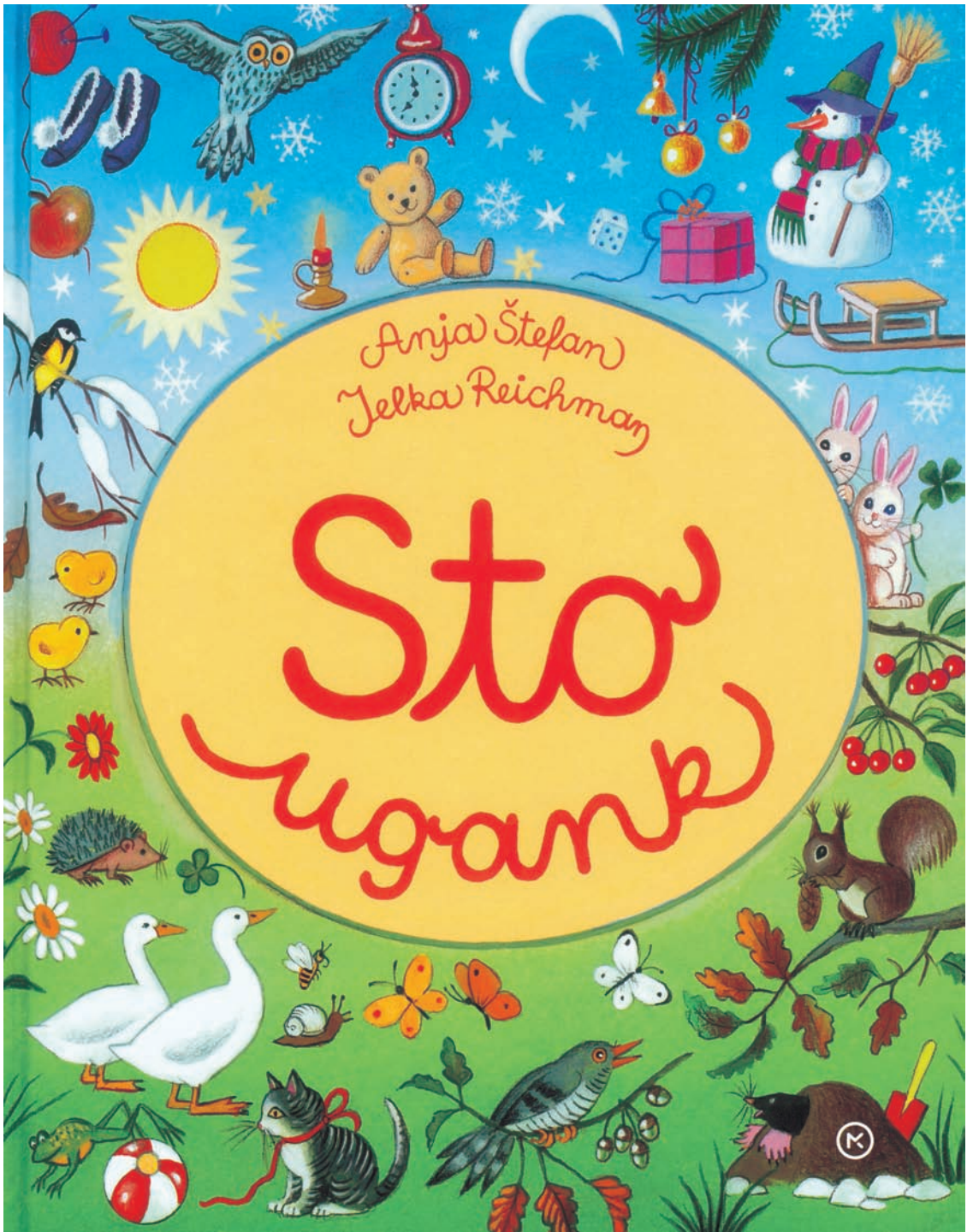
LEOPOLD SUHODOLČAN

PIKO DINOZAVER

Ilustrirala MARJANCA JEMEC-BOŽIČ

Ilustracija Marjance Jemec Božič iz slikanice *Piko Dinozaver*
(Leopold Suhodolčan, Mladinska knjiga, 1978).

Ilustratorica je na 7. slovenskem bienalu ilustracije, ki je potekal
od 15. 11. 2006 do 14. 1. 2007, prejela nagrado za življenjsko delo.

Naslovnica slikanice *Sto ugank*, ki je 2. aprila letos prejela nagrado izvorna slovenska slikanica 2007.

mativne knjige, informativno-leposlovne (knjige) ter knjige, ki so bile za nagrado desetnica že nominirane. Izločila sem tudi vse knjige Slavka Pregla, ki so izšle v letih 2004 do 2006 (*Male oblačne zgodbe, Spričevalo, Dva majhna velika ribiča*), ker je avtor član žirije za desetnico in s knjigami ne more kandidirati za nagrado. Kriterije, zapisane v Statutu o nagradi desetnica, izpolnjuje devetinsedemdeset knjig, kar je razvidno iz seznamov po posameznih letih (2004, 2005, 2006).

Žirija je nato izbrala deset finalistov za desetnico (avtorji so navedeni po abecednem redu):

♦ **Dolenc, Mate: *Zabloda laboda in druge zgodbe***. Ljubljana: Mladika, 2006 (Knjižna zbirka Trepetlika).

Ilustrirana kratkoprozna zbirka, ilustriral jo je Adriano Janežič, vsebuje šestnajst zgodb, v katerih so glavni liki večinoma živali (miši, podgane, labodi, kit, polhi, vrane, jastog, medved ...), te pa imajo – vsaj posredno – močno izpostavljene človeške lastnosti: neumnost, naivnost, hvalešavost ... Večina zgodb se dogaja v vaškem okolju, kjer živali tudi živijo, saj jih hrup človeške družbe precej moti.

♦ **Kokalj, Tatjana: *Kamen v žepu***. Ljubljana: Genija, 2005.

Kamen v žepu je napeta otroška detektivka, kjer – kot je to pri otroški detektivski prozi običajno – trije poštteni otroci, Dora, Andrej in Vanja, raziskujejo krajo in razkrinkajo negativne like. V delu je pomembna tudi socialna plat življenja, saj avtorica razkriva težave otrok s starši, medvrstniško nasilje, to postaja vedno večji problem, zato se zdi smiselno nanj opozarjati tudi v mladinskih književnih delih. Glavni liki pripeljejo zgodbo do srečnega konca, ob tem pa tudi sami malce odrastejo.

♦ **Koren, Majda: *Zgodbe zajca Zlatka***. Dob pri Domžalah: Miš, 2006.

Književno delo *Zgodbe zajca Zlatka* sodi po obliki med ilustrirane knjige, besedilo je prispevala pisateljica Majda Koren, ilustracije Andreja Peklar. Po vsebini bi lahko knjigo uvrstili med abecedarije, kar pomeni, da je delo uspešen priročnik za učenje abecede in umetniška stvaritev hkrati. V *Zgodbah zajca Zlatka* nastopajo različne živali in ljudje, ki se znajdejo v nenavadnih situacijah, te pa so odvisne od prve črke njihove vrste oz. poklica (npr. aligator, bolha, cesarica ...) in/ali imena (npr. Cica, Dane, Erik ...).

♦ **Košuta, Miroslav: *Minimalčice***. Trst: Mladika, 2004.

Pesniška zbirka, ki je namenjena najmlajšim otrokom, vsebuje devetintrideset pesmi, ki so pospremljene z ilustracijami Klavdija Palčiča. Tematsko so pesmi raznolike, vendar prilagojene zmožnosti razumevanja predšolskih otrok: pesmi o živalih (Nosorog, Čuk, Kamela ...), o pojavih in dogodkih (Kaj šepetajo jadra, Kam potujejo sandale ...), o predmetni stvarnosti, s katero se otrok srečuje vsakodnevno (Barvice, Kreda, Svinčnik ...) in o družinskih članih (Dedek Dada, Štiri Ane ...). Odlika pesniške zbirke je predvsem v zvočnosti besed in besednih igrach.

♦ **Kravos, Marko: *Trst v žepu: pogled na zgodovino od popka navzdol***. Ljubljana: DZS, 2006 (Zbirka Iz mladih dni).

Enaindvajset kratkih realističnih zgodb (ilustracije je prispeval Klavdij Palčič) sodi med spominsko kratko prozo, v kateri Kravos opisuje prvih deset let svojega življenja. Zgodbe niso razvrščene kronološko, v njih je navedena približna starost glavnega lika, Marka, predvsem pa so nanizana njegova občutja ob raznih (drobnih)

dogodkih. Zaradi otroške perspektive so nekateri komentarji in razmišljanja glavnega lika otroško poenostavljeni, kar deluje zelo komično.

- ♦ **Mal, Vitan: *Žardna in Četrtek*.** Ljubljana: Karantanija, 2006 (Zbirka Najhit).

To je že četrta Malova detektivka za otroke, katere glavni literarni lik je deček Andraž oz. Žardna. Žardna pomaga stricu Romanu, upokojenemu kriminalistu, pri razreševanju novega primera, tokrat se ukvarja s tihotapljenjem ilegalnih prebežnikov. Med ilegalci se znajde tudi deček, ki mu Žardna in njegova pomočnika nade-nejo ime Četrtek.

- ♦ **Rozman, Andrej Roza: *Mihec gre prvič okrog sveta*.** Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006 (Zbirka Velike slikanice).

Pesnitev dopolnjujejo ilustracije Damijana Stepančiča, skozi besedilo in ilustracije avtorja pričarata Mihčevo potovanje z različnimi prevoznimi sredstvi: pelje se z avtobusom, z vlakom, z ladjo in z letalonosilko, z letalom, z gondolo, s tovornjakom, svoje potovanje sklene Mihec z avtobusom. Temeljno spoznanje, da so kraji na Zemlji zelo raznoliki, različni pa smo tudi ljudje v njih, prepriča Mihca o ponovnem potovanju in spoznavanju ljudi, njihovih navad ter naravnih lepote.

- ♦ **Štampe Žmavc, Bina: *Živa hiša*.** Celje: Mohorjeva družba, 2004 (Zbirka Mladinska knjižnica; 51).

V pesniški zbirki je objavljenih petinpetdeset pesmi, k vsaki pa je dodana ilustracija Damijana Stepančiča. Pesmi so snovno-tematsko zelo raznolike, družijo jih temeljni način avtoričinega izraza, to je posebitev živali, rastlin in predmetov, kar je opazno že v naslovu pesniške zbirke. Precej je pesmi o živalih (med njimi izstopajo muce), pesmi o naravi in

naravnih pojavih ter o otrocih, ki so v pesmih prijazni, prijateljski in razumevajoči. Liričnost dopolnjuje avtorica z besednimi igrami in z barvnim slikanjem.

- ♦ **Vidmar, Janja: *Nimaš pojma*.** Ljubljana: Mladika, 2006.

Knjiga Janje Vidmar, ilustracije je prispeval Svjetlan Junaković, je pripoved o treh fantih, Piksiju, Sinetu in Nejcu. Pripoved je razdeljena na dva dela: PREJ, ko so stari osem let, in POTEM, to je ob koncu osnovne šole. To je predvsem knjiga o odrasčanju, o pasteh, v katere se pogosto zapletejo najstniki, o odtujenosti in razočaranju nad soljudmi, ker je prej vse bolj preprosto in iskreno.

- ♦ **Zupan, Dim: *Hektor in ribja usoda: zgodba nekega Hektorja: rane dni*.** Ljubljana: Mladika, 2006.

Zgodba nekega Hektorja je začetna knjiga peteroknjižja o labradorcu Hektorju, zato ima prva knjiga podnaslov Rane dni, kajti zgodba se začne ob skotitvi malega labradorca. Ta kaj kmalu postane rojstnodnevno darilo dvojčic Mije in Pike, na njenem domu se za pasjega junaka začne drugačno življenje. V knjigi je opisanih veliko komičnih zapletov malega labradorca, vendar ti hitro rastejo ... Ilustracije je prispevala Damjana Koritnik.

Knjiga, ki jo promoviramo, vendar ni v konkurenci za nagrado

Knjiga *Geniji: antologija sodobne slovenske mladinske kratke proze*, izšla je 2006 pri založbi Genija v Ljubljani, je bila izločena iz konkurence za nagrado (enajst avtorjev, eden izmed njih Slavko Pregl, član žirije, urednica antologije pa strokovna svetovalka žirije, dr. Dragica Haramija), vendar je potrebno poudariti, da gre za pomembno delo na področju mladinske književnosti, ki ga nikakor ne bi smeli prezreti. Ob že omenjenem Slavku Preglu so v antologiji objavljene

še kratkoprozne zgodbe Toneta Partljiča, Marka Kravosa, Mateta Dolenca, Bogdana Novaka, Dima Zupana, Tatjane Kokalj, Gorana Gluviča, Marjane Moškrič, Janje Vidmar in Maje Novak.

Podelitev nagrade je bila 24. maja ob 19. uri v prostorih Društva slovenskih pisateljev (Tomšičeva 12, Ljubljana).

Desetnico za leto 2007 je prejela **Bina Štampe Žmavc** za pesniško zbirko **Živa hiša**, za katero je dr. Igor Saksida v spremni besedi zapisal: »Živa hiša poezije se igra z besedami, je smeh in upor, a tudi odprto srce – uči videti, prisluhniti, občutiti ... To pa so tipalke duše, na katere v sodobnem svetu števil, računalnikov in mobilitelov pogosto pozabimo.«

Bina Štampe Žmavc se je rodila 1951. leta v Celju, kjer živi in ustvarja še zdaj. Je pesnica, pisateljica, prevajalka. Napi-

sala je bogat opus knjig pesmi in proze za otroke, dramskih besedil ter radijskih iger. Za otroke je med drugim napisala: *Čaroznanke* (1990), *Popravljalnica sanj* (1992), *Zrna sonca* (1994), *Nebeške kočije* (1994), *Kleptosnedke* (1996), *Ure kralja Mina* (1996), *Bajka o svetlobi* (1997), *Muc Mehkošapek* (1998), *Ernica gosenica* (2000), *Škrat s prevelikimi ušesi* (2002), *Duhec Motimir* (2002), *Pogašeni zmaj* (2003), *Snežroža* (2007) in *Živa hiša*. Avtorica v mladinskih delih upoveduje teme, ki se neposredno dotikajo sodobnega otroka, opozarja ga na drobne, vsakdanje stvari, te so namreč lahko neskončno lepe, čeprav jih včasih niti ne opazimo. Tkanje sončnih trenutkov in nežnosti, mestoma pa tudi žalosti in strahu, tvorijo paleto, ki vejejo iz avtoričine otroške poezije.

LEVSTIKOVE NAGRADE 2007

Levstikove nagrade so najvišje priznanje za izvirno literaturo ter izvirne ilustracije za otroke in mladino, ki jih Založba Mladinska knjiga podeljuje že od leta 1949. Do leta 1991 so bile podeljene vsako leto, od tega leta pa se podeljujejo bienalno. Nagrade za življenjsko delo se podeljujejo od leta 1999.

Levstikove nagrade za leto 2007 so bile podeljene 14. junija. Prejeli so jih:

- za **življenjsko delo** pesnik **Niko Grafenauer** in ilustrator **Marjan Manček**;
- za **izvirno leposlovno delo** pisateljica in pravljničarka **Anja Štefan** za avtorske pravljice v slikanici ***Kotiček na koncu sveta***;
- za **izvirne ilustracije** akademska slikarka **Alenka Sottler** za ilustracije v slikanici ***Pepelka***.

Žiriji za izvirna leposlovna dela je letos predsedovala Neli Tomšič, člani pa

so bili Gaja Kos, Martina Peštaj, Nejc Gazvoda in Boštjan Gorenc. Predsednik žirije za izvirne ilustracije je bil Miklavž Komelj, člani žirije pa so bili Saša Kerkoš, Alenka Veler, Silvan Omerzu in Pavle Učakar.

Levstikova nagrada za življenjsko delo znaša 3.500 evrov, Levstikova nagrada za izvirno leposlovno delo pa znaša 2000 evrov, enako kot Levstikova nagrada za izvirne ilustracije.

Utemeljitev Levstikove nagrade pesniku Niku Grafenauerju za življenjsko delo:

Niko Grafenauer, eden najboljših sodobnih slovenskih pesnikov, je tudi za otroke ustvaril edinstven opus, ki izstopa po svoji neverjetni sklenjenosti, kar velja tako za vsako posamezno zbirko kot opus v celoti. V zavest se je jasno vpisal že s svojim prvencem. Njegov *Pedenjped*, ki je prvič izšel leta 1966, je danes eden arhetipskih